

บทที่ 4

บทที่ 4 สรุปผลการดำเนินการมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการประตุน้ำโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร สามารถสรุปผลการติดตามปฏิบัติตามมาตรการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อเสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบผลการดำเนินการติดตามตรวจสอบและพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

4.1 สรุปผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โครงการประตุน้ำโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นงานดำเนินการเอง ดำเนินการโดยสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 กรมชลประทาน ปัจจุบันอยู่ระหว่างการก่อสร้างมีความก้าวหน้าร้อยละ 60 และคาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2569 ได้ดำเนินการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.1.1 ด้านทรัพยากรกายภาพ

สภาพภูมิประเทศ สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ดำเนินการกันเขตพื้นที่ก่อสร้างเพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนพื้นที่ไม่เกี่ยวข้อง และมีแผนการดำเนินการปลูกพืชคลุมดินและไม้ยืนต้นบริเวณหัวงาน เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ในปี พ.ศ.2569 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการก่อสร้างตามแผนการฟื้นฟูและจัดภูมิทัศน์บริเวณหัวงานประตุน้ำโพธิ์ประทับช้างเพื่อการท่องเที่ยว

คุณภาพอากาศ สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 จัดเจ้าหน้าที่ดำเนินการฉีดพรมน้ำบริเวณพื้นที่ก่อสร้าง และถนนทางเข้าออกพื้นที่อย่างน้อยวันละ 2-3 ครั้ง เพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง ดำเนินการปิดคลุมผ้าใบรถบรรทุกขณะขนส่งวัสดุอุปกรณ์ทุกครั้ง มีการตรวจสอบสภาพเครื่องจักรเครื่องยนต์ และยานพาหนะเป็นประจำ เพื่อลดการเกิดมลพิษจากเครื่องยนต์ และจำกัดความเร็วของรถขนส่งไม่เกิน 30 กิโลเมตรต่อชั่วโมง รวมทั้งคนงานก่อสร้างต้องสวมหมวกหรือหน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันฝุ่นเป็นประจำ

ทรัพยากรดิน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ดำเนินการก่อสร้างในขอบเขตพื้นที่ก่อสร้างเท่านั้น เพื่อลดปริมาณดินที่ถูกรบกวนจากการขุดหรือปรับพื้นที่ในการก่อสร้าง รวมถึงนำดินที่ขุดกลับมาใช้ประโยชน์ในการปรับพื้นที่โครงการ เพื่อใช้ทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ธรณีวิทยาและการเกิดแผ่นดินไหว สำนักออกแบบวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม กรมชลประทาน ได้ออกแบบโครงการตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้ทนทานและปลอดภัยจากผลกระทบที่มาจากแผ่นดินไหว มีการเจาะสำรวจทางธรณี พร้อมทำการตรวจสอบตัวอย่างดินตามมาตรฐานการจำแนกดิน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการก่อสร้างโครงการ

วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 มีการนำดินจากการขุดบ่อก่อสร้างมาใช้ปรับพื้นที่โครงการ โดยดำเนินการขุดดินในช่วงหน้าแล้ง มีการบดอัด ปรับถมดิน และฉีดพรมน้ำบริเวณพื้นที่ก่อสร้างเพื่อลดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง มีการจัดพื้นที่กองวัสดุก่อสร้างอย่างเป็นระเบียบ โดยจำกัดพื้นที่กองดินจากการขุดให้อยู่ในพื้นที่ก่อสร้างเท่านั้น

เสียงและความสั่นสะเทือน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ดำเนินการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งผู้นำชุมชนและประชาชน ที่พักอาศัยใกล้พื้นที่ก่อสร้างให้ทราบก่อนการก่อสร้างที่มีเสียงดังรบกวน หรือมีความสั่นสะเทือนเกิดขึ้น และจัดทำป้ายควบคุมความเร็วรถขนส่งไม่เกิน 30 กม./ชม. ขณะที่ผ่านชุมชน และไม่เกิน 80 กม./ชม. ในพื้นที่ทั่วไป เพื่อลดผลกระทบจากเสียงและความสั่นสะเทือนต่อชุมชน

ตะกอน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 กำหนดพื้นที่เทกองวัสดุก่อสร้างจำพวก ดิน หิน ทราย และอื่น ๆ ให้เป็นระเบียบอยู่ในพื้นที่ก่อสร้างเท่านั้น และก่อสร้างบ่อดักตะกอน เพื่อดักเศษวัสดุหิน หิน ตะกอนไม่ให้ถูกชะล้างลงสู่ลำน้ำ

การชะล้างพังทลายของดิน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ดำเนินการเปิดพื้นที่ก่อสร้างเท่าที่จำเป็น และหลีกเลี่ยงการดำเนินงานในช่วงฤดูฝนเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

อุทกวิทยาน้ำผิวดิน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ดำเนินการกิจกรรมการก่อสร้างประตูระบายน้ำในช่องลัดเป็นหลัก และยังไม่มีมีการก่อสร้างในลำน้ำเดิม และจะควบคุมกิจกรรมก่อสร้างที่ดำเนินการในลำน้ำในช่วงฤดูแล้ง เพื่อป้องกันตะกอนไหลลงสู่ลำน้ำ และติดตั้งโทรมาตรวัดระดับน้ำอัตโนมัติ (Y42) จำนวน 1 สถานี และเริ่มเก็บบันทึกข้อมูลแบบราย 15 นาที ได้ตั้งแต่ช่วงต้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2566

คุณภาพน้ำผิวดิน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ดำเนินการก่อสร้างที่พักคนงาน และอาคารสำนักงานโครงการโดยอยู่ห่างจากแหล่งน้ำมากกว่า 50 เมตร และมีการติดตั้งบ่อเกรอะ เพื่อป้องกันสิ่งปฏิกูลปนเปื้อนลงสู่ลำน้ำ จัดหาถังขยะอย่างเพียงพอ และให้องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ท่าโพ นำไปกำจัดให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล โดยห้ามคนงานทิ้งขยะลงสู่แหล่งน้ำอย่างเด็ดขาด การเติมน้ำมันเครื่องจักรดำเนินการในพื้นที่เฉพาะที่เตรียมไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการหกรั่วไหลลงสู่แหล่งน้ำ หากดำเนินการปิดกั้นลำน้ำแม่น้ำยม จะแจ้งให้ผู้อาศัยด้านท้ายน้ำได้รับทราบ และดำเนินการปลูกพืชคลุมดินบริเวณพื้นที่ก่อสร้างเพื่อลดการชะล้างพังทลายของดินในที่สุดท้ายของการก่อสร้าง

พื้นที่ชุ่มน้ำ เนื่องจากแม่น้ำยมเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ มีความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์ปลา กรมชลประทาน ได้อนุมัติงบประมาณให้กรมประมงดำเนินการตามแผนการติดตามตรวจสอบด้านนิเวศวิทยาทางน้ำและทรัพยากรการประมง เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และเพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำในระยะยาว นอกจากนี้ในขั้นตอนของการก่อสร้าง มีการวางแผนการก่อสร้างโดยหลีกเลี่ยงการขุดเปิดหน้าดินและงานฐานรากในช่วงฤดูฝน เพื่อควบคุมปริมาณตะกอนและป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดกับแหล่งน้ำ สภาพพื้นที่โดยรอบ และการดำรงชีวิตสัตว์น้ำ

4.1.2 ด้านทรัพยากรชีวภาพ

สัตว์ป่า เนื่องจากบริเวณโครงการไม่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าจึงไม่เกิดผลกระทบ

สิ่งมีชีวิตในน้ำ สำนักงานออกแบบวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมได้มีการออกแบบทางผ่านปลา และดำเนินก่อสร้างในช่วงฤดูแล้ง เพื่อลดผลกระทบจากตะกอนดินลงสู่แหล่งน้ำ โดยหลีกเลี่ยงดำเนินกิจกรรมก่อสร้างในช่วงฤดูฝน และควบคุมที่พักคนงานมิให้มีการถ่ายสิ่งปฏิกูลหรือระบายน้ำทิ้งลงสู่แม่น้ำยมโดยตรง

4.1.3 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

ระบบชลประทาน หลีกเลี่ยงการดำเนินงานในช่วงฤดูฝน เพื่อลดผลกระทบจากตะกอนดินลงสู่แหล่งน้ำ และทำการขุดทางระบายน้ำเพื่อระบายน้ำท่วมขังในพื้นที่ก่อสร้างโครงการ

เกษตรกรรมและปศุสัตว์ สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ประชาสัมพันธ์ก่อนการก่อสร้างโครงการ เพื่อให้เก็บเกี่ยวผลผลิตล่วงหน้า พร้อมจ่ายค่าชดเชยผู้ที่ได้รับผลกระทบทางการเกษตร จากการก่อสร้างโครงการ

การใช้น้ำ ปัจจุบันมีการก่อสร้างบ่อดักตะกอนในบริเวณพื้นที่ก่อสร้างเพื่อดักเศษวัสดุ ดิน หิน ตะกอนและอื่น ๆ จากกิจกรรมการก่อสร้างไม่ให้ถูกชะล้างลงสู่ลำน้ำ ที่จะส่งผลกระทบกับการใช้น้ำของชุมชน

การบริหารการใช้น้ำ กรมชลประทานจัดตั้งงบประมาณ และประสานงานในการจัดตั้งองค์กรกลุ่มผู้ใช้น้ำในการจัดประชุมการเตรียมความพร้อมกลุ่มผู้ใช้น้ำ และจะมีการดำเนินการตามแผนการบริหารการใช้น้ำและองค์กรกลุ่มผู้ใช้น้ำในปี พ.ศ. 2569

การระบายน้ำและการบรรเทาอุทกภัย สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 หลีกเลี่ยงการดำเนินงานในช่วงฤดูฝน และทำช่องระบายน้ำให้ไหลผ่านพื้นที่ก่อสร้างไปด้านท้ายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขังในพื้นที่โครงการ

การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีมาตรการป้องกันไม่ให้คนงานหรือประชาชนจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือที่อยู่ในลักษณะเร่งการทำลายสัตว์น้ำ หรือเครื่องมืออันตราย บริเวณพื้นที่โครงการ

การใช้ประโยชน์ที่ดิน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 กำหนดให้ดำเนินการก่อสร้างในพื้นที่โครงการเท่านั้น โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่ก่อสร้างอย่างชัดเจน และวางแผนรูปแบบการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่ก่อสร้างให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยใช้พื้นที่น้อยที่สุด และมีการดำเนินการตามแผนการพัฒนาและป้องกันการเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน ตามหัวข้อที่ 5.1.5 แผนการพัฒนาและป้องกันการเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน หน้าที่ 5-24

พลังงานและไฟฟ้า สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 จัดเตรียมเครื่องปั่นไฟ เพื่อให้สามารถดำเนินการก่อสร้างได้ในกรณีที่เกิดปัญหากระแสไฟฟ้าตกหรือดับ

การคมนาคมขนส่ง สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 มีการปรับปรุงถนนเส้นเดิม เพื่อให้ไม่กระทบกับการจราจรตามปกติของชุมชน ดำเนินการจัดทำป้ายแสดงแผนการก่อสร้างกำหนดระยะเวลา และตำแหน่งที่ก่อสร้างให้ชัดเจน ควบคุมความเร็วและน้ำหนักรถบรรทุก กำชับให้เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ขับรถขนส่งให้ขับรถขนส่งวัสดุในความเร็วที่ควบคุมได้ไม่เกิน 30 กม./ชม. ที่ผ่านชุมชน และไม่เกิน 80 กม./ชม. ในพื้นที่ทั่วไป รวมทั้งฉีดพรมน้ำบริเวณที่อาจก่อให้เกิดฝุ่นละอองฟุ้งกระจายอย่างน้อยวันละ 2 ครั้งและมีการติดตั้งอุปกรณ์ส่องสว่างไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บริเวณพื้นที่ก่อสร้างเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในเวลากลางคืน

การจัดการน้ำเสีย สิ่งปฏิกูล และขยะมูลฝอย มีการจัดสร้างห้องน้ำบริเวณสำนักงานโครงการ ติดตั้งระบบบำบัด และจัดเตรียมภาชนะรองรับขยะมูลฝอยที่มีฝาปิดอย่างมิดชิดกระจายตามบริเวณต่าง ๆ พร้อมทั้งประสานให้องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ท่าโพ เข้ามาจัดเก็บและนำไปกำจัดตามหลักสุขาภิบาล

การจัดการลุ่มน้ำ กำหนดให้มีกิจกรรมการก่อสร้างเฉพาะในพื้นที่โครงการเท่านั้น มีการทำบ่อดักตะกอนหรือคันดิน เพื่อป้องกันไม่ให้เศษวัสดุ ดิน หิน และตะกอนจากกิจกรรมก่อสร้างถูกชะล้างลงสู่ลำน้ำ และจะทำการปรับปรุงพื้นที่และปลูกพืชคลุมดินในที่สุดท้ายของการก่อสร้าง

4.1.4 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

เศรษฐกิจและสังคม ในปี พ.ศ. 2568 กรมชลประทานจัดประชุมสร้างความเข้าใจกับผู้ได้รับผลกระทบ และดำเนินการชดเชยทรัพย์สินแล้ว รวมถึงดำเนินการจ่ายค่าชดเชยที่ดินทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว และมีการจัดทำป้ายแสดงแผนการก่อสร้างโครงการ ตามหัวข้อที่ 5.1.1 แผนการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจด้านการป้องกันแก้ไขและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม หน้าที 5-3 กรมชลประทานได้จัดจ้างแรงงานในท้องถิ่น เพื่อลดปัญหาด้านสังคมและเป็นการสร้างรายได้ให้กับราษฎรในชุมชน และมีการกำหนดมาตรการควบคุมความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน เช่น กำหนดให้ฉีดพรมน้ำบนถนนอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง และควบคุมความเร็วของรถบรรทุกที่วิ่งผ่านถนนในพื้นที่ เพื่อลดความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน

สุขภาพอนามัยและการบริการสาธารณสุข

การศึกษาสิ่งคุกคามทางชีวภาพ กรมชลประทานร่วมกับกองโรคติดต่อทั่วไป และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 นครสวรรค์ กรมควบคุมโรค มีการดำเนินงานศึกษาการติดโรคหนองพยาธิในอุจจาระของประชาชนในพื้นที่โครงการตามแผนป้องกันและติดตามการเฝ้าระวังโรคติดต่อที่มีน้ำและอาหารเป็นสื่อ และมีการสำรวจยุงตัวเต็มวัยทั้งกลางวันและกลางคืน รวมถึงลูกน้ำยุงลายตามแผนป้องกันและติดตามการเฝ้าระวังพาหะและโรคติดต่อนำโดยแมลง ตามหัวข้อที่ 5.1.2 แผนป้องกันและติดตามการเฝ้าระวังโรคติดต่อที่มีน้ำและอาหารเป็นสื่อ หน้าที 5-6 และหัวข้อที่ 5.1.3 แผนป้องกันและติดตามการเฝ้าระวังพาหะและโรคติดต่อนำโดยแมลง หน้าที 5-8

การศึกษาสิ่งคุกคามทางสังคม มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่น และร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ท่าโพในการรักษาความปลอดภัย รวมทั้งประชาสัมพันธ์โครงการและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโครงการ โดยการเปิดช่องทางให้แจ้งเหตุหรือร้องเรียนหากเกิดปัญหาได้

การศึกษาสิ่งคุกคามทางการเกษตร มีการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของคณงาน และมีการตรวจตราความปลอดภัยในขณะทำงานสม่ำเสมอ

การศึกษาสิ่งคุกคามทางสุขภาพจิต สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 จัดทำแผนประชาสัมพันธ์โครงการในปีพ.ศ. 2564 ถึงปี พ.ศ. 2569 เพื่อสร้างความเข้าใจและลดความกังวลใจให้กับประชาชนตามหัวข้อที่ 5.1.1 แผนการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจด้านการป้องกันแก้ไขและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม หน้าที 5-3

การศึกษาด้านสุขภาพอนามัยทั่วไปของประชาชน กรมชลประทานร่วมกับกองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค สำนวจพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนที่เสี่ยงต่อการติดโรคที่มีอาหารและน้ำเป็นสื่อและการแพร่โรคหนองพยาธิ ตามหัวข้อ 5.1.2 แผนป้องกันและติดตามการเฝ้าระวังโรคติดต่อที่มีน้ำและอาหารเป็นสื่อ หน้าที 5-6 และมีการจัดกิจกรรมการเฝ้าระวังพาหะโรคติดต่อนำโดยแมลง ตามหัวข้อที่ 5.1.3 แผนป้องกันและติดตามการเฝ้าระวังพาหะและโรคติดต่อนำโดยแมลง หน้าที 5-8

การศึกษาด้านภาวะโภชนาการ สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์โครงการให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อลดความวิตกกังวล ตามหัวข้อที่ 5.1.1แผนงานเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจด้านการป้องกันแก้ไขและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม หน้าที 5-3 และประสานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตรดำเนินงานตามแผนงานเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านภาวะโภชนาการ ตามหัวข้อที่ 5.1.4 แผนป้องกันและติดตามการเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม หน้าที 5-20

การศึกษาด้านการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 มีการก่อสร้างที่พักรักษาตัวให้ถูกสุขลักษณะคนงานและผู้ควบคุมงานมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลอย่างถูกต้อง และจัดหาอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

การศึกษาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ควบคุมที่พักรักษาตัวและห้องส้วมคนงานให้ถูกสุขลักษณะ และดำเนินการจัดหาน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภค และบริโภคอย่างพอเพียง มีระบบจัดการของเสีย ชยะ และสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ ตามหัวข้อที่ 5.1.4 แผนป้องกันและติดตามการเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม หน้าที่ 5-20

การศึกษาด้านประชากรศาสตร์ มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่น เพื่อลดการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร เพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน และป้องกันการแพร่ของโรคที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น

การท่องเที่ยว กีฬา แหล่งนันทนาการ และสุนทรียภาพ ภายหลังการก่อสร้างแล้วเสร็จจะดำเนินการปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณห้วยงานและอาคารประกอบ จะเริ่มดำเนินการในปี 2569 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการก่อสร้างตามแผนการฟื้นฟู และจัดภูมิทัศน์บริเวณห้วยงานประจวบคฤหาสน์น้ำเพื่อการท่องเที่ยว

การชดเชยทรัพย์สิน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 มีการประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้ได้รับผลกระทบได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอย่างต่อเนื่องและมีการจ่ายค่าชดเชยที่ดิน และทรัพย์สินในราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรมทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว

4.2 สรุปผลการปฏิบัติตามมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันโครงการประจวบคฤหาสน์น้ำโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นงานดำเนินการเอง โดยสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 กรมชลประทาน อยู่ระหว่างก่อสร้างมีความก้าวหน้าร้อยละ 54.95 และคาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2569 ได้ดำเนินการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.2.1 ด้านทรัพยากรกายภาพ

ลักษณะภูมิอากาศ ปัจจุบันอยู่ระหว่างทำการก่อสร้าง จึงยังไม่ได้ดำเนินการติดตั้งสถานีวัดน้ำฝน โดยจะดำเนินการ ในปี พ.ศ.2569 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการก่อสร้างภายใต้แผนติดตามตรวจสอบด้านสภาพภูมิอากาศ และอุตุนิยมวิทยา

ตะกอน หลีกเลี่ยงการก่อสร้างขุดเปิดหน้าดินในฤดูฝน และก่อสร้างบ่อดักตะกอน เพื่อดักเศษตะกอน ดิน หิน เพื่อป้องกันการเกิดตะกอนจากการก่อสร้างลงสู่แม่น้ำ ก่อสร้างอาคารป้องกันการกัดเซาะเหนือประจวบคฤหาสน์น้ำและมีการวางเรียงหินบริเวณลาดชันที่อาจเกิดการกัดเซาะ และมีแผนการติดตามตรวจสอบด้านการกัดเซาะและการตกตะกอน ตามหัวข้อที่ 5.2.4 การติดตามตรวจสอบด้านการกัดเซาะและการตกตะกอน หน้าที่ 5-88

อุทกวิทยาน้ำผิวดิน กรมชลประทานดำเนินการติดตั้งเสาตรวจวัดระดับน้ำ จำนวน 1 จุด โดยติดตั้งเสาตรวจวัดระดับน้ำและอุปกรณ์โทรมาตรขนาดเล็ก (Y42) แล้วเสร็จเมื่อ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 บริเวณเหนือโครงการ และมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำตามหัวข้อที่ 5.2.1 แผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านอุทกวิทยาน้ำผิวดิน หน้าที่ 5-42 ทั้งนี้จะดำเนินการติดตั้งครบทุกจุดในปีสุดท้ายของระยะก่อสร้าง (ปีที่ 6)

คุณภาพน้ำผิวดิน กรมชลประทานดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำผิวดินครั้งที่ 1 จำนวน 5 จุด เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2568 จากผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำผิวดิน พบว่า ดัชนีที่ตรวจวัดส่วนใหญ่มีค่าอยู่ในมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ยกเว้นค่าดีไอ (DO) ในสถานีที่ 3 บริเวณวัดไผ่ท่าโพเหนือ ซึ่งมีลักษณะเป็นคลองน้ำนิ่งและมีวัชพืชริมตลิ่งเกิดการใช้ออกซิเจนในกระบวนการหายใจและการย่อยสลายของวัชพืช และอาจได้รับน้ำทิ้งจากชุมชนเหนือน้ำซึ่งทำให้เกิดการใช้ออกซิเจนในการย่อยสลายของจุลินทรีย์เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ค่าดีไอในแหล่งน้ำลดลง ค่าบีโอดี (BOD) ซึ่งมีค่าเกินเพียง 2 จุด คือสถานีที่ 2 คลองหนองระแงง มีลักษณะเป็นคลองน้ำนิ่งและมีวัชพืชริมตลิ่งเป็นจำนวนมาก และได้รับน้ำทิ้งจากชุมชนเหนือน้ำ และสถานีที่ 4 บริเวณห้วยงานโครงการประตูละบายน้ำ มีลักษณะพื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งเกษตรกรรมและชุมชน อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดค่า BOD สูงเกินมาตรฐาน ซึ่งทำให้มีสารอินทรีย์ในปริมาณที่สูงเกินมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ส่วนค่าเหล็ก (Fe) ของทุกสถานี เป็นค่าที่พบได้ตามธรรมชาติในฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลาก และเนื่องจากสภาพของดินบริเวณแม่น้ำยม พื้นที่ตั้งของโครงการประตูละบายน้ำโพธิ์ประทับช้าง มีสภาพองค์ประกอบของดินที่มีออกไซด์ของเหล็กสูงและออกไซด์ของเหล็กในดินสามารถละลายน้ำได้ ในฤดูฝนเมื่อน้ำชะล้างไหลผ่านชั้นดินก็จะละลายแร่เหล็กออกมาด้วย ทำให้เกิดการปนเปื้อนของเหล็กในน้ำผิวดินที่สูง รายงานผลคุณภาพน้ำตามหัวข้อที่ 5.2.2 แผนการติดตามตรวจสอบด้านคุณภาพน้ำผิวดิน หน้าที่ 5-47

คุณภาพน้ำใต้ดิน กรมชลประทานดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำใต้ดินจำนวน 5 จุดเก็บ ครั้งที่ 1 (เดือน มีนาคม 2568) โดยส่วนใหญ่มีค่าดัชนีคุณภาพน้ำใต้ดินอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมต่อการอุปโภคและบริโภค และค่าการนำไฟฟ้าซึ่งบ่งบอกถึงความเค็มของน้ำในการชลประทานเพื่อใช้ในการเพาะปลูกอยู่ในเกณฑ์ที่ดี-ดีเยี่ยม ไม่จำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันการสะสมความเค็มเป็นกรณีพิเศษ แต่ยังมีบางบริเวณที่มีดัชนีคุณภาพน้ำใต้ดินเกินเกณฑ์มาตรฐาน ประกอบด้วย สถานี GW-PP03 วัดธัมมธโรธรรมาราม ความชุ่มและแมงกานีส มีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานอนุโลมสูงสุด ฟอสฟอรัสแบบที่เรียกทั้งหมด มีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานอนุโลมสูงสุดใน สถานี GW-PP03 วัดธัมมธโรธรรมาราม GW-PP05 ประปาหมู่บ้าน บ้านบางลาย และ GW-PP06 ประปาหมู่บ้าน บ้านลำน้ำ และเหล็กมีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานอนุโลมสูงสุดใน สถานี GW-PP02 วัดประดาทอง และ GW-PP04 วัดบางลายใต้ ซึ่งค่าเหล็กที่เกินเกณฑ์มาตรฐานอนุโลมสูงสุดสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2565) ควรต้องมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำโดยการกรองก่อนนำไปใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภค รายงานผลคุณภาพน้ำตามหัวข้อที่ 5.2.3 แผนการติดตามตรวจสอบระดับน้ำใต้ดินและคุณภาพน้ำใต้ดิน หน้าที่ 5-68

4.2.2 ด้านทรัพยากรชีวภาพ

สิ่งมีชีวิตในน้ำ กรมชลประทานจัดตั้งงบประมาณให้กรมประมงได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบสิ่งมีชีวิตในน้ำ ได้แก่ แพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ สัตว์หน้าดิน พรรณไม้น้ำ และปลา ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1-4 เมษายน 2568 จำนวน 4 จุดสำรวจ ตามหัวข้อที่ 5.2.5 แผนการติดตามตรวจสอบด้านนิเวศวิทยาทางน้ำและทรัพยากรการประมง หน้าที่ 5-91

4.2.3 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

ระบบชลประทาน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ได้มีการขุดเปิดหน้าดิน เฉพาะฤดูแล้งและดำเนินการก่อสร้างในช่องลัดเท่านั้น น้ำยังคงไหลผ่านลำน้ำเดิมตามปกติ มีการจัดทำช่องทางการ

ระบายน้ำในพื้นที่โครงการเพื่อป้องกันน้ำท่วมขังในพื้นที่ก่อสร้าง และได้มีการติดตามตรวจสอบช่องทางระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้น้ำไหลผ่านบริเวณที่ตั้งประตูระบายน้ำไปด้านท้ายได้ตามปกติ

การระบายน้ำและการบรรเทาน้ำท่วม ปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการบริเวณลำน้ำยม จึงทำให้ไม่เกิดผลกระทบกับการระบายน้ำ

การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การติดตามตรวจสอบกิจกรรมการประมงของประชาชนในแหล่งน้ำในระยะ 1,000 เมตร บริเวณเหนือและท้ายพื้นที่โครงการประตูระบายน้ำโพธิ์ประทับช้างจะดำเนินการในที่สุดท้ายของการก่อสร้างโครงการ

การใช้ประโยชน์ที่ดิน สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ 3 ดำเนินการจัดวางกองเก็บวัสดุก่อสร้าง และเครื่องจักรต่าง ๆ ให้อยู่ในพื้นที่เขตก่อสร้างกำหนดพื้นที่ชัดเจน เพื่อลดการรบกวนการใช้ที่ดินบริเวณข้างเคียง

4.2.4 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

เศรษฐกิจและสังคม กรมชลประทาน โดยส่วนเศรษฐกิจสังคมและประเมินผลโครงการ ได้ทำการสำรวจข้อมูลสภาพเศรษฐกิจสังคม ติดตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพความเป็นอยู่ รวมถึงข้อคิดเห็นและข้อห่วงกังวลของผู้ได้รับผลกระทบ ผู้นำชุมชนและผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการในปี พ.ศ. 2565-2566 ซึ่งผลการสำรวจครัวเรือนผู้ได้รับผลกระทบจำนวน 12 ราย พบว่า ผลกระทบทางบวก ครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ คาดว่าการดำเนินโครงการจะทำให้มีน้ำเพื่อการเกษตรเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาคือบรรเทา/ป้องกันอุทกภัยและมีอาชีพเสริม/รายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 41.67 และมีน้ำอุปโภคบริโภคเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 16.67 ส่วนผลกระทบทางลบ ครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีผลกระทบทางลบ คิดเป็นร้อยละ 91.67 และมีผู้ที่ตอบว่าทำให้รายได้ลดลงจำนวน 1 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามแผนการติดตามตรวจสอบด้านสภาพเศรษฐกิจสังคม